

TEATRUL ISTORIC — TRIBUNĂ DE EDUCAȚIE PATRIOTICĂ

Sfîrșitul lunii ianuarie, începînd din ziua aniversării Unirii, a fost marcat de o acțiune de amploare, inițiată de Comitetul de cultură și educație socialistă al municipiului București, împreună cu Teatrul Național și cu revista noastră. E vorba de „Săptămîna teatrului istoric”, suită de variate manifestări ale teatrelor din Capitală, înscrise pe coordonatele marilor evocări inițiate de partid în vederea realizării artistice a epopeii naționale.

Simpozionul „Teatrul istoric — tribună de educație patriotică” a preludat seria acestor manifestări prin comunicări ținute de personalități ale vieții noastre culturale și teatrale: Amza Săceanu, Radu Popescu, Radu Beligan, Dinu C. Giurescu, Dinu Săraru, Valentin Silvestru, Mihnea Gheorghiu.

AMZA SĂCEANU

Fascinația spectacolului istoric

Capitala patriei noastre găzduiește o bogată suită de manifestări consacrate teatrului istoric. În ea se înscrie, inaugural, într-o zi atît de plină de istorie cum este 24 ianuarie, simpozionul cu tema „Teatrul istoric — tribună de educație patriotică”, semnificînd omagiul pe care toți cei ce muncesc pe tărîmul artei spectacolului dramatic și muzical îl aduc istoriei patriei — sursă nepieritoare de inspirație creatoare.

Întregul nostru efort — și unicul țel al tuturor energiilor și valorilor noastre creatoare — nu poate fi decît acela de a da viață principiilor înscrise în Programul ideologic al partidului, înfăptuind cu rigoare sarcinile ce ne revin din documentele celui de al XI-lea Congres al partidului, din indicațiile și cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu.

„Activitatea politico-educativă — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. — trebuie să pornească de la cunoașterea trecutului de luptă revoluționară a poporului nostru, să se bazeze pe tradițiile culturalei lui progresiste, ale culturii progresiste și revoluționare mondiale”.

Spectacolul de inspirație istorică se înscrie ca o permanentă a repertoriului teatrului bucureștean. De fapt, de la scenetele lui Iordache Goleșcu, scrise în 1818, și pînă în prezent, dramaturgia istorică românească s-a îmbogățit permanent cu opere de mare valoare artistică și patriotică. Toți marii dramaturgi români s-au simțit atrași de această imensă sursă de inspirație care este epopeea neamului, lupta eroică a poporului nostru pentru păstrarea ființei sale, pentru apărarea pămîntului străbun, pentru pace și progres.

Căci, așa cum scria Mihail Kogălniceanu: „Istoria noastră are destule fapte istorice, frumoasele noastre țări sînt destul de mari, obiceiurile noastre sînt destul de pitorești și

poetice pentru ca să putem găsi și la noi sugeturi de scris fără să avem pentru aceasta trebuință să ne împrumutăm de la alte nații“.

Poeții cîntă eroii în strofe pline de înflăcărare, romancierii le dedică tomuri, plasticienii le reînvie chipul pe pînză, în bronz sau marmură. Dar, dintre toți cei ce se îndreaptă cu ochii spre istorie, creatorul dramaturg are misiunea nobilă și grea de a da viață aievea istoriei, de a reconstitui în scenă evenimente pline de semnificație, de a aduce în fața spectatorilor eroii pe care timpul și fapta i-au ridicat în panteonul celor nemuritori sau pe care contemporaneitatea îi surprinde în momentele tumultuoase ale biruinței depline a socialismului.

Există o fascinație a spectacolului istoric pe care publicul, tînăr sau vîrstnic, o percepe prin intermediul marilor personalități, ca Decebal, Ștefan al Moldovei, Voievodul Mihai, Tudor din Vladimiri, Bălcescu, toți marii eroi ai patriei, distinși în îndelungata luptă a poporului pentru afirmarea ființei sale.

Iată „marele fluviu“ care, pornit de la izvoarele patriei, a curs năvalnic prin istorie,

dăltăind în dincoace omenii, fapte, pagini de glorie. Iată de ce și simpozionul nostru s-a dorit a fi prima filă a unei săptămîni de spectacole în care trecutul și prezentul țării sînt reînviate în „umbre pe pinza vremii“, cum spunea Eminescu. Ne întoarcem în trecut cu ochii viitorului.

Scrierea marii epopei naționale reprezintă, în evoluția literaturii și întregii noastre culturi, o inițiativă de o însemnătate capitală. Pentru că realizarea epopeii naționale este concepută ca un act politic și social izvorit din concepția noastră despre drepturile poporului român, despre libertate și independență, despre colaborarea dintre țări, despre pace. Totodată, pentru că este prima inițiativă destinată să realizeze programatic o acțiune de asemenea amploare, care să îmbrățișeze artistic întreaga noastră istorie — de la Burebista pînă în zilele de elocot revoluționar ale prezentului.

Preludiu al unor largi manifestări ce vor cînti centenarul anului 1877, „Săptămîna spectacolului istoric pe scenele bucureștene“ dorim să intre în tra-

S-au relevat, în cadrul acestui simpozion, cîteva dintre aspectele relațiilor dintre istorie și teatrul istoric, în dubla lor înfățișare — socială și estetică ; în această direcție, a fost pus în lumină, cu precădere, bogatul rezervor de fapte, de semnificații de înaltă valoare umană și națională, pe care le păstrează istoria noastră milenară, ca tot atîtea motive pentru teatrul istoric scris sau care se va scrie.

S-a pledat pentru înțelegerea istoriei ca factor viu, dinamizator al conștiințelor, dezlegat, ca atare, de orice formule paseiste sau legate numai de contingent, viitorul însuși fiind cuprins în conceptul dinamic al evocării istorice. Desigur, la această conturare a viitorului prin înțelegerea sensului istoriei și prin sporul de cunoaștere a sufletului național sînt, firese, chemate să participe și participă și artele, iar printre ele, mai ales teatrul, cea mai complexă formă de manifestare artistică a conștiinței sociale. S-a relevat, de asemenea, valoarea documentului istoric pentru inițiativa creatoare a autorului dramatic, ca și pentru confirmarea operei de artă în planul interpretării semnificațiilor trecutului. S-a stabilit, astfel, și raportul de reciprocitate existent între istorie (ca știință idiografică) și artă (ca act de valorificare a faptelor evocate).

Ideile dezbătute au stîrnit un viu interes în rîndurile auditoriului, format, prin excelență, din oameni de teatru : dramaturgi, actori, regizori, critici și istorici ai artei teatrale.

Publicăm în paginile noastre substanțialele luări de cuvînt ale participanților la simpozion.

„Săptămîna teatrului istoric“ a fost marcată, firește, și prin spectacole. Astfel, pe scena Operei au fost evocate momente de patetică demnitate națională, prin fresca lirică Bălcescu de Cornel Trăilescu pe un libret semnat de Val Săndulescu ; la Teatrul Național, așiful a fost ținut de Danton de Camil Petrescu și de Valiza cu fluturi de Iosif Naghiu, sala Atelier a teatrului prilejuindu-ne o nouă întîlnire cu Mihai Viteazul prin piesa Capul de Mihnea Gheorghiu. De asemeni, s-au rcluat spectacolele : Puterea și Adevărul de Titus Popovici la Teatrul „Bulandra“, Piticul din grădina de vară de D. R. Popescu la Teatrul „Nottara“, Bogdan Dragoș de Mihai Eminescu, spectacol conceput de Mihai Dimiu, pe baza fragmentelor dramatice lăsate de marele nostru poet, la Teatrul „Ion Creangă“. Pe scena teatrului Giulești s-a jucat Cine ucide dragostea de Petru Vintilă, iar pe scena Operei, Răspîntia de Florin Comișel, pe libretul semnat de Cezar Tîpa și Ed. Ardan ; în sfîrșit, la Teatrul „Tăndărică“, Cununa soarelui de Nela Stroescu.

Se cuvine menționată și expoziția din holul Teatrului Național, cuprinzînd așife și fotografii din spectacolele istorice care au avut loc pe scenele bucureștene, în ultimii ani, precum și interesante costume de epocă purtate de actori care au dat viață scenică marilor eroi ai neamului.

diția Cetății. Deocamdată, această „Săptămână” este doar un început, pe care înțelegem să-l ducem mai departe ca pe o datorie de onoare, ca o angajare a tuturor forțelor creatoare din teatrele bucureștene în ideea de a pregăti conștiințele și a le educa în spirit profund patriotic. Cele 11 titluri ale celor 18 spectacole programate pe afișul acestei „Săptămâni” vor fi desigur, pe viitor, completate de spectacole în premieră.

Sintem de pe acum în măsură să așteptăm un spectacol deosebit, cu o nouă piesă istorică românească, scrisă de un dramaturg contemporan: *Răceala* de Marin Sorescu. Ea se află în repetiție la Teatrul „Bulandra”. Nădăjduim, de asemenea, că stagiunea care urmează își va completa galoanele repertoariale reprezentând *Vlaicu-Vodă*, *Despot-Vodă* și alte atâtea titluri de glorie din dramaturgia istorică clasică.

„Săptămâna” a fost prefăcută de bogata expoziție din holul mare al Teatrului Național, un adevărat palmares al activității teatrelor Capitalei în slujirea dramaturgiei istorice. Fotografii, afișe, programe, costume purtate de personalități ale scenei, exponatele

fac mindria fiecărui teatru, ele reînviind, prin imagini, momente ale strădaniei de a oferi spectatorilor un emoționant memento.

Consider o datorie de cinste de a mulțumi distinselor personalități care ne-au onorat cu prezența și cuvîntul domniilor lor. Mulțumesc tuturor teatrelor pentru însuflețirea cu care au răspuns inițiativei noastre, tuturor realizatorilor, creatorilor — actori, regizori, scenografi —, care au dat viață atîtor figuri ilustre ale neamului, atîtor evenimente emoționante ale luptei poporului nostru pentru afirmarea și păstrarea ființei noastre naționale, pentru edificarea prestigiului nostru în lume.

Gîndul meu se îndreaptă cu emoție sinceră spre reușita acestor manifestări, moment al unui bogat program de viitor al teatrelor noastre, chemate să facă totul pentru a întări prin fapte exemplare rolul și puterea de înfrîngere etică și patriotică a spectacolului de teatru, chemate să devină, mai mult decît oricînd, veritabile școli de gîndire revoluționară.

RADU POPESCU

Continuitate

Deschidem „Săptămîna teatrului istoric”, într-o zi de aniversare istorică, ziua Unirii, care dă și astăzi inimilor noastre aceeași bătaie profundă și precipitată, al cărei ritm nu poate fi măsurat și urmărit, decît prozodie și cîntat :

*Hai să dăm mînă cu mînă,
Cei cu inima română !...*

O deschidem, de asemenea, în preziua unei alte aniversări, atît de scumpă inimii noastre, a nașterii conducătorului poporului român, omul a cărui uriașă operă a încărcat, încă de mult, ziua venirii sale pe lume, cu o bogată semnificație istorică.

O deschidem, în sfîrșit, într-un moment în care întreaga noastră conștiință culturală se află într-o stare de profundă și fericită ebulițiune, provocată de noua și atît de

grava chemare ce i s-a adresat : crearea epopeii naționale a poporului nostru, a istoriei sale.

Iată motive care pun un nimb de emoție aparte pentru toți participanții la această inițiativă, pentru toți cei ce ne vor fi, și cărora le vom fi, tovarăși, pe drumul acestei „Săptămîni a teatrului istoric”.

Imaginea literară a trecutului nostru istoric a fost făurită, în cea mai mare și mai veche strălucire a ei, de către dramaturgie. Clasicismul și chiar ceea ce am putea numi preclasicismul acesteia se confundă, în bună parte, cu teatrul istoric : aceasta, într-o epocă în care proza noastră epică dădea opere, remarcabile, desigur, dar izolate și de mici proporții, de necomparat cu *Ovidiu* și *Despot-Vodă*, cu *Răzvan* și *Vidra*, cu *Vlaicu-Vodă* sau trilogia lui Delavrancea. O deose-